

SXEDIO.FT4

16.4.1951: Ο Ν. ΚΛ. ΛΑΝΙΤΗΣ ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΘΝΑΡΧΙΑΣ ΣΕ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΑΦΕΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ, ΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ ΚΑΙ ΤΗ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ ΕΙΣΗΓΕΙΤΑΙ ΣΥΝΕΧΗ ΑΓΩΝΑ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Η έκθεση του Ν. Κλ. Λανίτη, μέλους της Πρεσβείας της Εθναρχίας που επισκέφθηκε την Αθήνα, το Λονδίνο και τη Νέα Υόρκη, όπου επέδωσε τις δέλτους του ενωτικού δημοψηφίσματος της **15 Ιανουαρίου 1950** έχει ως εξής (Μεταγλώττιση):

"Τα συμπεράσματά μου και τις εισηγήσεις μου μετά τη μακρά σε όλο τον κόσμο διαδρομή σε εκτέλεση της εντολής που μας ανατέθηκε θεώρησα καλό να διατυπώσω εγγράφως προς αποφυγή πρόχειρων συμπερασμάτων και ύστερα από επισταμένη σκέψη και μελέτη της όλης κατάστασης.

Γνώριζα βεβαίως καλά ότι εκκινούντες από την Κύπρο για την ιερή αποστολή μας, θα βρισκόμαστε ενώπιον σκοπέλων. Είχα πάντοτε υπόψη μου ότι η επίτευξη του τελικού σκοπού χρειαζόταν αγώνες και μόχθους και ότι δεν ήταν δυνατή ενόψη μάλιστα της όλης διεθνούς κατάστασης η άμεση επιτυχία της αποστολής.

Αλλά ξεκινήσαμε όλοι με την ακλόνητη πίστη στο δίκαιο αγώνα μας και με την απόφαση να εργασθούμε με ζήλο για τον σκοπό. Ήταν δικαιολογημένα απόλυτα η πίστη μας και είμαι ικανοποιημένος από την αποδοτικότητα της συνεχούς και ενδεδεχούς για επτάμηνο εργασίας μας

Ιδού με κάθε δυνατή φαντασία και τα προσωπικά μου συμπεράσματα:

"1. Το Κυπριακό ζήτημα προωθήθηκε σημαντικά. Μιλώντας στο Εθνικό Συμβούλιο κατά τις συνεδριάσεις μετά το Δημοψήφισμα είχα υποστηρίξει ότι η οδός η οποία έπρεπε να ακολουθηθεί ήταν η εξής:

Α. Το Κυπριακό ζήτημα έπρεπε να πάρει σαφή μορφή ζητήματος Ελληνικού.

Β. Οτι επιβαλλόταν για λόγους πολιτικού τακτ η

μετάβαση μας στην Αγγλία και,

Γ. Οτι η μεγάλη εργασία έπρεπε να γίνει στην Αμερική και ιδιαίτερα το Λέηκ Σαξέξ.

Αυτό το δρόμο ακολουθήσαμε. Η επιτυχία στην Ελλάδα υπήρξε παταγώδης. Αν και βρεθήκαμε ενώπιον ανελεύθερων και ανάρμοστων πιέσεων από αλλού, το Κυπριακό ζήτημα πήρε τη μορφή φλέγοντος Ελληνικού ζητήματος.

Ο,τι επιθυμώ για τούτο να πω είναι το εξής: Παραυρέθηκα καθ' όλη τη μακρά μου ζωή σε όλους τους εθνικούς συναγερμούς στις νίκες του **12-13**, στον πανηγυρισμό της Συνθήκης των Σεβρών, στους θριάμβους του **40-41**. Κανένας ενθουσιασμός, κανένας εθνικός συναγερμός δεν μπορεί να παραβληθεί με το μεγαλείο του Εθνικού συναγερμού για την Κύπρο από το Βέρμιο έως το Τσίναρο, στα νησιά, καθ' όλη την Ελλάδα. Και το μαχητικό πνεύμα για την Κύπρο και η αξίωση της Εθνικής μας Ενωσης συγκλονίζει μέχρι της στιγμή αυτή το Έθνος που συνεχίζει στο κυπριακό ζήτημα τη μακρά ιστορία του με αποφασιστική πανελλήνια προοπτική να αγωνισθεί παρά το πλευρό μας μέχρι την τελική νίκη.

2. Ως προς την Αγγλία κάναμε με παραδειγματική νομιμοφροσύνη και ευπρεπέστατη πολιτική συμπεριφορά το καθήκο μας. Είχαμε βεβαίως υπόψη ότι δεν θα βρίσκαμε ενθαρρύνσεις στην Αγγλία και ότι δυστυχώς η ένδοξη εποχή της Γλαδστώνειας περιόδου είχε παρέλθει αλλά δεν θα ήμουν εν τάξει εάν δεν διατύπωνα την κατάπληξη μου για την τελείως αντιπολιτική και σκανδαλωδώς ανελεύθερη συμπεριφορά του Υπουργού των Αποικιών, ο οποίος αρνήθηκε να μας δεχθεί και σε σύντομη ακρόαση. Αλλά χρειάζεται θάρρος. Έχει ο καιρός γυρίσματα.

3. Στην Αμερική αποκαλύπτομαι με σεβασμό και εκτίμηση βαθειά μπροστά στην ευγενή ένδοξη εκείνη χώρα στην οποία η λέξη Δημοκρατία δεν είναι κενή έννοιας, αλλά έχει πραγματικό ουσιαστικό περιεχόμενο. Εκεί ενοιώσαμε τι θα πει ελευθερία και τι θα πει Δημοκρατία.

Εκεί άνοιξαν τις πόρτες των Υπουργείων, της Γερουσίας, του Λέηκ Σαξέξ, των Δημοσίων Υπηρεσιών. Εκεί συζητήσαμε και συνωμομιλήσαμε ως ίσος προς ίσους. Μας ένωναν η κοινή αγάπη προς την πολιτική δικαιοσύνη και την ελευθερία.

Οι "ελεύθεροι πολιορκημένοι" της Κύπρου γίναμε προς στιγμή ελεύθεροι πολίτες συνομιλούντες προς ελεύθερους πολίτες.

Το συμπερασμά μου από τη λαμπρή υποδοχή που τύχαμε και από τους υπευθύνους πολιτικών κύκλων και από τις χώρες γενικότερα, αλλά και από τις δηλώσεις που έγιναν από κάθε πλευρά ότι σαν θα παρουσιασθεί το ζήτημα προς συζήτηση η Αμερική θα ψηφίσει υπέρ της εφαρμογής της Αρχής της Αυτοδιάθεσης των λαών και στην Κύπρο.

Εχω επίσης τη γνώμη ότι σαν θα παρέλθει, όπως ελπίζω, σύντομα ο σημερινός σάλος, ίσως πολύ νωρίτερα η Αμερική θα ανταποκριθεί στην παράκληση που διατυπώσαμε του Κυπριακού λαού και την επιθυμία του Έθνους που διαπιστώθηκε και θα παράσχει τη μεσολάβηση της για την ευτυχή λύση του Κυπριακού ζητήματος.

Και ως μου επιτραπεί να διατυπώσω επίσης τη γνώμη ότι η Αγγλία, παρόλα τα λάθη που διαπράττει συνεχώς στην Κύπρο, παρ όλη την ανελεύθερη και ανάξια του ονόματος της στον κόσμο και του ιστορικού της παρελθόντος της πολιτικής που ασκεί στο Κυπριακό, θα αισθανθεί τις τύψεις της συνειδήσης της και δεν θα επιμείνει σε άρνηση της ελευθερίας στην Κύπρο να κηλιδώνει τη λαμπρή ιστορία της σε βάρος της Ελλάδας, η οποία μαζί της πάντοτε στάθηκε πρωτοπόρα στους μεγάλους αγώνες υπέρ της ελευθερίας.

4. Σε ευτυχή συμπεράσματα καταλήξαμε από τον τρόπο με τον οποίο μας δέχθηκαν οι διεθνείς Αντιπροσωπείες. Οι Αγγλοι ούτε εκεί μας δέχθηκαν σε ακρόαση, το Σλαυβικό μπλοκ δεν πλησιάσαμε για λόγους πολιτικής σκοπιμότητας, όπως δεν ζητήσαμε ακρόαση από την τουρκική και τη γιουγκοσλαβική αντιπροσωπεία. Από το σύνολο των **60** Αντιπροσωπειών,

οι **45** μόνο μας δέχθηκαν ευμενώς αλλά και μας υποσχέθηκαν την υποστήριξη τους. Εχουμε μορφώσει τη γνώμη ότι όταν θα παρουσιασθεί από την Ελλάδα το ζήτημα μας στα Ηνωμένα Έθνη η πλειοψηφία υπέρ της Ένωσης θα είναι πράγματι συντριπτική.

5. Ως προς τη στάση της Μητέρας Πατρίδας είναι ανάγκη να μιλήσουμε εκτενέστερα. Οι συναντήσεις με τους Βασιλείς, τους Πρωθυπουργούς, τους Υπουργούς, τους αρχηγούς των Κομμάτων και της Βουλής μας έδωσαν αφορμή στις εκδηλώσεις βαθύτατων και από τις δυο πλευρές συγκινήσεων. Ήταν έκδηλη η βαθειά συγκίνηση της Ελλάδας που δεχόταν στο πρόσωπο μας τον αγωνιζόμενο Κυπριακό λαό. Όπως ήταν καταφανής η στεναχώρια τους όταν μας επιδείκνυαν την ακαταλληλότητα της στιγμής. Τα γεγονότα έχουν ως εξής:

A). Η νόμιμη προθεσμία της αναγραφής στην ημερήσια διάταξη της Συνέλευσης είχε ήδη σχεδόν διαφύγει χωρίς καμιά προς τούτο προπαρασκευή έκτακτη δε αυτού υποβολή παρουσίαζε δυσχέρειες που δεν ήταν δυνατό εύκολα να παρακαμφθούν και με περισσότερους φόβους αποτυχίας.

B). Αμερική και τα άλλα κράτη και γενικότερα η δημόσια γνώμη δεν είχαν βολιδοσκοπηθεί και δεν είχαν προπαρασκευασθεί.

Γ). Τα Κορεατικά γεγονότα και η συνέχιση τους έστρεφαν τη γενική προσοχή προς τα εκεί. Άλλο το ζήτημα εάν έπρεπε να προπαρασκευασθεί το έδαφος και άλλο το ζήτημα εάν η Ελλάδα εμπερίστατος τότε μπορούσε να το εγείρει. Οποσδήποτε ατομικά φρονώ, ύστερα από την πλήρη μάλιστα εξέταση των Νόμων και των κανονισμών και των περιστάσεων από κοντά, ότι η Ελληνική Κυβέρνηση δεν αφίστατο από την πολιτική πραγματικότητα, ισχυριζόμενη την ακαταλληλότητα της στιγμής το περασμένο καλοκαίρι προς αντιμετώπιση του Κυπριακού ζητήματος.

6. Εκτοτε επήλθε σημαντική μεταβολή των πραγμάτων για τους εξής λόγους:

A). Εγιναν ηλίου φαεινότερες οι διαθέσεις της

Αμερικής και των ελευθέρων λαών για το δίκαιο του Κυπριακού αγώνα και η δημόσια γνώμη διαφωτίστηκε κατάλληλα και παρασκευάστηκε κατάλληλα. Αλλωστε οι αμερικανικές αντιλήψεις δηλώθηκαν σαφώς με το έγγραφο του Στέιτ Ντηπάρτμεντ του 1947, με το οποίο η επίσημη Αμερική δήλωνε επί λέξει " Θεωρούμε το κυπριακό ζήτημα ως ζήτημα το οποίο πρέπει να διευθετηθεί μεταξύ της Ελλάδας και της Αγγλίας. Ωστόσο εμείς ευνοούμε την παραχώρηση της Κύπρου στην Ελλάδα".

Είναι γνωστό ότι η παράγραφος αυτή αποσύρθηκε από το αμερικανικό έγγραφο την τελευταία στιγμή, ύστερα από ολονύκτια τηλεγραφήματα της Αγγλίας, η οποία υποδείκνυε το άκαιρο, τάχα, της υποκίνησης του ζητήματος.

Οι αμερικανικές αντιλήψεις από τότε δεν έχουν μεταβληθεί, απεναντίας η αδάμαστη εμμονή του λαού ενίσχυσε στην Αμερική την κοινή γνώμη, ότι και λόγοι ηθικοί και πολιτικοί που έχουν σχέση με τη θέση της Ελλάδας στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, επιβάλλουν όπως το ταχύτερο λυθεί το ζήτημα του οποίου η περαιτέρω εκκρεμότητα μπορεί να επιδράσει επιβλαβώς στην εξέλιξη των πολιτικών και στρατιωτικών γεγονότων στη λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου.

Β). Καταδείχθηκε η πλήρης αποτυχία της Αγγλίας να επιδράσει με υλικές παροχές ή ψευδοσυνταγματικές παραχωρήσεις στη θέληση του Κυπριακού λαού για την ελευθερία του και την Ένωση του με τη Μητέρα Ελλάδα.

Γ). Αποδείχθη, πέρα από κάθε αμφισβήτηση και κατά την παρακολούθηση από κοντά από τους Βρετανούς και τους Αμερικανούς των γεγονότων του παρελθόντος έτους στην Ελλάδα, ότι το Κυπριακό ζήτημα είναι ζήτημα κατ' εξοχή ελληνικό που θίγει βαθύτατα την ελληνική ψυχή και ωθούν τον ελληνικό κόσμο παντού στον απελευθερωτικό αγώνα για την Κύπρο.

Δ). Αποδείχθηκε και αποδεικνύεται κάθε μέρα ότι η εμμονή του Κυπριακού λαού για την Ένωση

καθίσταται μάλλον και ήττον αδάμαστος και ούτε υπάρχει ίχνος κόπωσης ή δημιουργίας και στοιχειώδους προδοτικής κίνησης στη νήσο.

Οι λόγοι αυτοί μελετήθηκαν επαρκώς από κάθε πλευρά και είναι βέβαιο ότι η Ελληνική Κυβέρνηση αντιλαμβάνεται επαρκώς ότι εγκυμονούνται για την Ελλάδα μεγαλύτεροι κίνδυνοι εάν σιγήσει παρά να παραγνωρίζει τις οποιεσδήποτε αγγλικές πιέσεις ή απειλές. Έτσι η κατάσταση που δημιουργήθηκε επέδρασε σοβαρότατα στις σκέψεις της Ελληνικής Κυβέρνησης ως προς τον τρόπο του χειρισμού. Απόδειξη είναι οι σαφείς δηλώσεις της Ελληνικής Κυβέρνησης ότι " δεν δύναται ούτε επιτρέπεται να χρονίσει περισσότερο το Κυπριακό ζήτημα" και άλλες δηλώσεις "είναι καιρός να προέλθουμε σε συνεννόηση με τη Μεγάλη Βρετανία. Η Ελλάδα έχει πάντοτε την πεποίθηση ότι η φίλη και σύμμαχος Δύναμη θα ανταποκριθεί στους πόθους του Έθνους και τις υποδείξεις της δικαιοσύνης αποφεύγοντας έτσι να εισαχθεί το ζήτημα στον ΟΗΕ, προς τον οποίο η προσφυγή δεν θα ήταν άλλοιώς δυνατό να αποφευχθεί" και άλλες δηλώσεις "βεβαιώσετε τον Κυπριακό λαό ότι ουδέποτε και σε καμιά περίπτωση θα εγκαταλείψει η Ελλάδα μόνην την Κύπρο στις ειρηνικές προσπάθειες της". Οι δηλώσεις αυτές έτυχαν ομόφωνης έγκρισης από όλους τους πολιτικούς αρχηγούς των Κομμάτων της χώρας που δήλωσαν και με επίσημα ανακοινωθέντα ότι η Κυβέρνηση στο θέμα αυτό τους βρίσκει παρά το πλευρό της.

Και τον πολιτικό κόσμο ενισχύει ομόφωνα η κραυγή ολόκληρου του Έθνους. Και είναι καθήκον μου τη στιγμή αυτή να αποτίσω φόρο τιμής και σεβασμού προς την Εκκλησία της Ελλάδας η οποία υπό τη σαφή και πατριωτική προεδρία του μεγαλόπνοου αυτής αρχηγού του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδας Σπυρίδωνα ανέλαβε σθεναρή υποστήριξη του αγώνα υπέρ της Ένωσης και να απευθύνω επίσης ευγνώμονα χαιρετισμό προς την πολυμελή επιτροπή υπέρ του Κυπριακού αγώνα των Αθηνών για όσα έπραξε και για όσα θα πράξει υπέρ του ενωτικού μας αγώνα καθώς και στις κατά τόπους επιτροπές και στην πάντοτε πρόθυμη

νεολαία των Πανεπιστημίων και των Ανωτέρων Πνευματικών Ιδρυμάτων της χώρας. Ενώπιον της κατάστασης που διαμορφώθηκε, έχω τη γνώμη, ότι η Ελλάδα θα πάρει κατά τους προσεχείς μήνες την πρέπουσα πολιτική στάση, και θα εισάξει το ζήτημα, εάν αποτύχουν οι διαπραγματεύσεις με τη Μεγάλη Βρετανία στον ΟΗΕ.

Λέχθηκε και γράφτηκε και διαπιστώθηκε ότι και άλλα δύο κράτη είναι πρόθυμα να εισάξουν το ζήτημα. Δεν αμφιβάλω για τις φιλελεύθερες τους διαθέσεις και της ευγενούς προθυμίας τους, αλλά έχω στο σημείο αυτό μερικές επιφυλάξεις. Με συνέχει η σκέψη ότι τα ξένα κράτη θα είναι ίσως ενδοτικότερα απέναντι στις αγγλικές πιέσεις. Δεν αποκλείω, απενατίας συμφωνώ, όπως η Κύπρος προσφύγει στα ξένα κράτη, αλλά φρονώ ότι μόνον η εμφάνιση της Ελλάδας που θα διεκδικεί ελευθερίαν νήσου εθνικής και ιστορικής ελληνικής και της οποίας η αδάμαστη θέληση διαπιστώθηκε παταγωδώς με το Δημοψήφισμα, ισχυρότερο του οποίου δεν έχει να επιδείξει η ιστορία και το οποίον επίσημα κατατέθηκε στον ΟΗΕ, φρονώ ότι μόνον η εμφάνιση εκεί της Ελλάδας με την πανοπλία των πλέον ισχυρών επιχειρημάτων, θα αφοπλίσει και εκείνους που τυχόν να αντιδρούν ή θα αδιαφορούν. Και η Ελλάδα θα εμφανισθεί καθ' όσον άλλωστε εννοεί επαρκώς, ότι θα αποτελούσε αίσχος στην Εθνική μας ιστορία, αν αντί της φυσικής προστάτιδας μητέρας πατρίδας προσέρχονταν εκεί συνήγοροι της κυπριακής ελευθερίας λαοί ξένοι και ξένα κράτη. Αλλά εάν εξακολουθούν να παρουσιάζονται διάφορες δυσχέρειες για την εισαγωγή υπό της Ελλάδας είναι εκτός οποιασδήποτε αμφιβολίας, ότι όταν θα εισαχθεί θα το ενστερνισθεί και η Ελλάδα.

Και ερωτάται ακόμη πώς το ζήτημα θα εισαχθεί στον ΟΗΕ. Η Αγγλία κατ' εμέ θα αγωνισθεί δίκονομικώς και θα υποστηρίξει ότι το ζήτημα είναι τάχα εσωτερικό ζήτημα της Μεγάλης Βρετανίας. Τέτοιο επιχείρημα, όπως αποδείξαμε με το διαφωτιστικό υπόμνημα της κυπριακής Πρεσβείας προς τις διεθνείς

αντιπροσωπείες στις 24 Οκτωβρίου δεν ευσταθεί καθόλου Απεναντίας θα ήταν αντίθετο και προς το γράμμα και προς το πνεύμα του Καταστασιακού χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. Όλοι οι Νόμοι και οι δικονομίες είναι πάντοτε δεκτικές ποικίλων στρεψοδίκων ερμηνειών, αλλά στο θέμα αυτό υπάρχει το βασικό άρθρο, η κεφαλαιώδης πρόνοια, η κατωρυχωμένη αρχή της αυτοδιάθεσης των λαών.

Προς υποστήριξη της αρχής αυτής τάχθηκε ως ανώτατο δικαστήριο ο Αρειος Πάγος των Εθνών.

Εγώ τουλάχιστον δεν δίδω σημασία στις στρεψοδίκες ερμηνείες και τις οποιεσδήποτε δικονομικές παρωνυχίδες. Νομίζω ότι το ζήτημα δεν είναι δικονομικό ή νομικό, είναι καθαρά πολιτικό.

Εάν τα κράτη θέλουν να ενισχύσουν τον ΟΗΕ, εάν τα κράτη θέλουν όπως πράγματι έχουν, συνείδηση της ιεράς αποστολής τους, δεν θα θελήσουν να πελαγώσουν σε ασθενή δικονομικά επιχειρήματα, αλλά θα εισέλθουν είτε με την ορθή ερμηνεία της δικονομίας είτε απευθείας στην ουσία του ζητήματος.

Γνωρίζουν άλλωστε ότι αν δεν ενεργήσουν με αυτό τον τρόπο, εκθέτουν σε κοινό εμπαιγμό και περιφρόνηση, σε τελεία ίσως καταστροφή, τη διεθνή αμφικτυονία, την οποία ανήγειραν οι αγώνες τα αίματα, οι θυσίες των ελεύθερων λαών του κόσμου, όχι για να διεξάγει δικολαβικούς αγώνες, αλλά για να απονείμει δικαιοσύνη. Και γνωρίζουν ακόμη, ότι εάν δεν ενεργήσουν με αυτό τον τρόπο ενισχύουν τον κομμουνισμό που ελλοχεύει. Φρονώ αδίιστακτα ότι το ζήτημα είναι πολιτικό και αν τα κράτη πιστεύουν, όπως πιστεύουν, στο δίκαιο του αγώνα μας, αφ' ης στιγμής το ζήτημα εισαχθεί είναι κερδισμένο.

Και δεν μπορεί να τεθεί υπό κρίση ή συζήτηση εάν η Αγγλία συμμορφωθεί προς τις αποφάσεις του ΟΗΕ. Είναι υποχρεωμένη να συμμορφωθεί. Αντίθετη σκέψη θα σήμαινε πολιτική απειθαρχία, διάσπαση, αποχώρηση και συνεπώς φοβερούς κινδύνους γενικής ανατροπής, η οποία θα ήταν αντίθετη προς τα βρετανικά συμφέροντα στο πλαίσιο της γενικής ασφάλειας και θα βοηθούσε

τους εχθρούς της Αγγλίας και των ελεύθερων λαών.

Ολες αυτές οι σκέψεις με κάμνουν να πιστεύσω ότι η Αγγλία θα θελήσει να διαφύγει τη διαδικασία του ΟΗΕ.

Και θα ανταποκριθεί στην Ελληνική αξίωση, όπως το ζήτημα πάρει την ευκατρία του λύση, με συνενόηση με τη δικαιούχο Ελλάδα, η οποία επέδειξε τόση προθυμία για να διευκολύνει τη λύση δια της Ένωσης. Διαφορετική λύση αποκλείεται. Έχουν παρέλθει οι καιροί του φεουδαρχισμού, των δικτατόρων, της δικυβέρνησης μόνο με την ισχύ λαών ιστορικών που έχουν ελεύθερο φρόνημα και ψυχή.

Οι καιροί αυτοί πέρασαν. Μάχονται σήμερα οι ελεύθεροι λαοί κατά των αυταρχικών κυβερνήσεων και των απεχθών δικτατοριών και θα ήταν ανατροπή των πάντων εάν επιτρεπόταν παρέκκλιση σε βάρος Ελλήνων που στάθηκαν πάντοτε οι ηρωϊκοί πρωτοπόροι του αγώνα.

Πώς θα συνεχισθεί ο αγώνας. Οι εργασίες μας στην Αμερική, ούτε διακόπηκαν ούτε αναστάληκαν. Καταρτίστηκε στην Αμερική υπό την προεδρία επιφανούς αόκνου και ζηλωτού ιεράρχη, του Αρχιεπισκόπου Αμερικής Μιχαήλ Επιτροπή επιφανών Ελλήνων, της Αμερικής. Βασίζω ελπίδες στις ενέργειες της επιτροπής αυτής με τις διάφορες διακλαδώσεις της στις κύριες αμερικανικές πόλεις.

Γενικότερα οφείλω να τονίσω την πολύτιμη συμπαράσταση του ζωντανού και πατριωτικότερου Ελληνισμού της Αμερικής που ανέρχεται ήδη σε **800.000**. Οι εκδηλώσεις που έγιναν στο στη Νέα Υόρκη, το Ντητρόιτ, τη Βοστώνη, το Σικάγο και τη Φιλαδέλφεια, για να αναφέρω μόνο τις μεγάλες πόλεις, στις οποίες συμπαρίσταντο σε πολλές περιπτώσεις και Κυβερνήτες Πολιτειών και δήμαρχοι, μας έφεραν σε σκέψη να διερωτούμαστε εάν βρισκόμαστε στην Αθήνα ή στην Αμερική.

Αλλά θα ήταν η εσχάτη πλάνη χειρότερη της πρώτης εάν σκεπτόμαστε να επαναπαυθούμε στα όσα επιτεύχθησαν. Ο αγώνας βρίσκεται στο εντατικότερο

σημείο, στο μέσο του δρόμου που οδηγεί προς το τέρμα.

Ο αγώνας πρέπει να ενταθεί. Δεν είμαστε εθελόδουλοι, ούτε είμαστε οι Κύπριοι το κατακάθισμα μιας εύρωστης και μεγάλης φυλής. Υπήρξαμε πάντοτε συμπαραστάτες των επικών αγώνων του Έθνους. Είμαστε οι ακρίτες των Νότιων Εθνικών μας συνόρων. Θα συνεχίσουμε τον ιερό μας αγώνα.

Πώς θα τον συνεχίσουμε; Στην Εθναρχία με το Εθνικό Συμβούλιο εναπόκειται βεβαίως να κανονίσει την περαιτέρω πορεία του εξελισσόμενου αγώνα προς το ευτυχές τέρμα.

Αλλά τη στιγμήν αυτή κατά την οποίαν έρχομαι σε πρώτη επαφή μετά το πέρας της αποστολής μας, με το αγαπημένο λαό της δούλης πατρίδας μου και γνωρίζοντας το ανυπόμονο του ενδιαφέρο θα διατυπώσω τις σκέψεις μου σε λίγες γραμμές:

1. Εμμονή φανατική και απαρασάλευτη χωρίς καμιά απολύτως παρέκκλιση στο σύνθημα Ένωση και μόνο Ένωση. Αλλά βεβαίως την πολιτικήν αυτή δεν εννοώ μοιρολατρική, νεκρά, στείρα και νεφελώδη, αλλά δρώσα, ζωντανή, φωτεινή, παλλομένη, κινουμένη σε γοργό ρυθμό.

2. Αδιαλλαξία σε οποιοσδήποτε εισηγήσεις του υφιστάμενου ξένου καθεστώτος που υπάρχει παρά τη θέληση μας.

3. Αποφυγή κάθε προστριβής και σε περίπτωση ακόμη ανεύθυνων προκλήσεων με το αλλογενές στοιχείο της τουρκικής μειονότητας.

4. Αποφυγή, κατά το χειρισμό του ζητήματος, άκαιρης πολιτικής εκτροπής που μπορεί να χρησιμοποιηθεί προς εκμετάλλευση, από τους εχθρούς της Ένωσης, καθ' ην στιγμή το ζήτημα βρίσκεται ενώπιον του ΟΗΕ, αλλά καμιά αβαρία εκ μέρους μας στην αρχή της Ένωσης.

5. Εντονος, συνεχής, αδιάκοπος αγώνας στο πλαίσιο του ΟΗΕ.

Στην επιδίωξη λύσης διά του ΟΗΕ επιβάλλονται σε μας μέτρα και ειδικότερα:

α. Τέλεια ανδιοργάνωση του Γραφείου

Εθναρχίας.

β. Συνέχιση της πολιτικής εκστρατείας μας στην Αμερική και στον ΟΗΕ. Μια αποστολή υπό την ηγεσία της Α. Μ. του Αρχιεπισκόπου Κύπρου πρέπει να βρίσκεται έγκαιρα στο εξωτερικό για καρποφόρα δράση. Κρίνω συγχρόνως αναγκαία την επαφή της Εθναρχίας προς τα άλλα φίλα κράτη και την επαφή στις Αντιπροσωπείες στην Αμερική προς κράτη και Πολιτείες είτε της Αμερικής, Βόρεια και νότιας, είτε αντιπροσωπευόμενα στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η Κυπριακή αυτή Πρεσβεία μπορεί, συμπληρούμενη στην Αμερική με διπλωματικούς και πολιτικούς συμβούλους να επεκτείνει παντού τη δράση της φέροντας μαζί της ως σημαία της τις λέξεις του Βρετανικού θυρεού "ο θεός και το δίκαιο μας". Υψώνοντας τη σημαία της δικαιοσύνης, διαχέουσα την πνοή της αιώνιας Ελλάδας που επικαλείται τις θυσίες της υπέρ της ελευθερίας του κόσμου. Είναι αδύνατο μετά τη σοβαρή προπαρασκευή του παγκόσμιου ενδιαφέροντος που έγινε, να μην εύρει ευμενή απήχηση η φωνή και ζώντων και νεκρών μακρών ελληνικών αιώνων και να μη φωτίσει και να μη θερμάνει τη σκέψη και την καρδιά των λαών η φλόγα των Αθηνών και της Σπάρτης, οι αστραπές της ελληνικής ελευθερίας, δεν τα λέγω για να προκαλέσω φευγαλέους ενθουσιασμούς. Τις εκθέτω ως πολιτικό πρόγραμμα, ίσως φευ και ως πολιτική μου διαθήκη και καλώ τον κυπριακό λαό να ενστερνισθεί τις σκέψεις μου και το πρόγραμμα μου αυτό.

6. Συγκρότηση της εσωτερικής ενότητας του Εθνικού Μετώπου διά της αποφυγής κάθε εσωτερικής διαταραχής. Ευρύτερη ανάπτυξη της κάθε μιας περίπτωσης θα κάμω στον κατάλληλο τόπο.

Αλλά προπαπντός και υπεράνω όλων επιβάλλεται σε όλους μια βαθειά συναίσθηση του ελληνικού καθήκοντος προς την πατρίδα και μια ευσυνείδητη αντίληψη όχι μόνο του καθήκοντος όπως εργάζεται ανένδοτα υπέρ του σκοπού, θεωρώ για να επαναλάβω το αξίωμα του Σόλωνος "την πατρίδα οίκον, τους δε πολίτας εταίρους".

Υπό τις εκτεθείσες προϋποθέσεις και ενόψει των επιτελεσθέντων με τα οποία το κυπριακό ζήτημα εισήλθε σοβαρά στο στίβο του διεθνούς ενδιαφέροντος, πιστεύω αδίστακτα στην ένωση. Και το πιστεύω όχι απλώς από πνεύμα πρόχειρης αισιοδοξίας, το οποίο μπορεί να παρασύρει τα πλήθη σε άκαιρα συμπεράσματα, αλλά από μια επισταμένη μελέτη της κατάστασης που δημιουργήθηκε, από την επαφή με τους διεθνείς πολιτικούς κύκλους, από το απόλυτα φιλελεύθερο και ζωηρό αντιαποικιακό πνεύμα που επικρατεί σε όλο τον κόσμο, από την υφιστάμενη διεθνώς πολιτική πραγματικότητα από τη βαθεία πίστη και την αδάμαστη θέληση του κυπριακού λαού και του Έθνους. Οπλισμένοι με την πανοπλία του δικαίου μας και της θέλησης μας, κατωχυρωμένης υπό τους τριάντα τόμους του Κυπριακού δημοψηφίσματος, με το θάρρος ανθρώπων ελευθέρων την ψυχήν και με την αιώνια πίστη της φυλής μας στα εθνικά πεπρωμένα, θα συνεχίσουμε θαρραλέοι και ευέλπιδες τον ιερό μας αγώνα "τοις κείνων ρήμασι πειθόμενοι". Αλλά να τον συνεχίσουμε με πίστη στον αγώνα, με αβαρία των ατομικών μας συμφερόντων, με το πνεύμα μιας ενσυνείδητης αδιαλλαξίας. Όχι να προσπαθούμε να συνδυάσουμε το συμφέρον με τη ιδέαν, την ελευθερία με ευτελείς και ταπεινές υποκλίσεις. Πρέπει να νοιώσουμε βαθύτατα ότι κάνουμε αγώνα. Έτσι μας θέλει κι' έτσι μας πιστεύει το Έθνος. Όσοι αμφιταλαντεύονται, όσοι δυσπιστούν, όσοι απαισιοδοξούν και αποβλέπουν στην Ένωση ως ένα μακρινό νεφέλωμα στον ουρανό, αυτοί δεν πιστεύουν, αυτοί ακολουθούν το δρόμο ενός χυδαίου πολιτικού ερμαφροδιστισμού. Όσοι θέλουν να σώσουν στον κόσμο αυτό την ηθική τους υπόσταση, ας προσέλθουν πειθαρχικοί στρατιώτες του ιερού αγώνα.

Έτσι τους θέλει ο λαός, κι' εγώ πιστεύω στο λαό, στις μάχες, στο σεμνό και αγνό πλήθος. Κληρικοί και αγρότες και εργάτες και θαλασσινοί, αυτών η πίστη ανήγειρε ελεύθερη την Ελλάδα μας, η δίκηλλα των ζευγιτών, τα ράσα του Γερμανού, του Παπαφλέσσα, του

Κυπριανού, οι ορεσεΐβιοι της Ρούμελης και του Μωριά, οι στρατιές των αφανών ηρώων, η θλιβερή πομπή του Ζαλόγγου, οι μαρτυρίες της εξόδου των νησιών, οι θυλικοί μπουρλοτιέρηδες, ο λαός αυτός είναι η αριστοκρατία της αριστοκράτιδας φυλής μας. Και ως επαναλάβουμε τον στίχο του Ζαλοκώστα " Της ελευθεριάς, τ' άνθη είναι δώρα του Θεού που αυξάνουν φυτευμένα εις τα σπλάγχνα του λαού". Αυτός ο λαός εναντίον των οποιωνδήποτε αντιξοοτήτων, δισταγμών, αμφιταλαντεύσεων ή χυδαίων υπολογισμών θα κρατήσει την ιεράν σημαίαν πιστεύων εις την θρησκείαν της ενώσεως, έως ότου φωτίση την αιματόβρεχτην αυτήν γην της αγαπημένης πατρίδος μας το άγιον φως της ιεράς Ακροπόλεως. Ροδίζει η θεία αυγή. Οσοι δεν την βλέπουν δεν την θέλουν." Ασπρογαλιάζει, θαμβος ακόμη περουζές το γλυκοχαραμέρι". Κυλίνεται ο βαρύς λίθος τους σφραγισμένου τάφου. Και θα εγερθή εκ του τάφου αυτού σαν πάντα ανδρειωμένη η θεά των Ελλήνων. Και κατάπληκτος θα ακούση ξανά των Πιλάτων η κουστωδία "ηγέρθη ουκ έστιν ώδε". Το πιστεύω όπως πιστεύω εις τον Θεόν και εις την Ελλάδα. Και από των τάφων νεκρών σαράντα αιώνων, θα ακουσθή το ιερόν ελληνικόν πιστεύω σαν θεία αγγέλων μελωδία και θα ενώσωμεν την φωνήν μας οι ελεύθεροι πολιορκημένοι της σήμερα, ελεύθερα και ευτυχισμένα αύριον παιδιά ηνωμένης πιατρίδας σε κορφές και πλαγιές βουνών ιστορικών, σε κάμπους σιτοφόρους, σε λαχταριστές ακρογιαλιές, σε δάση και σε βράχια, παντού όπου η γη εποτίσθη με αίμα Ελλήνων, όπου η θεία ακούεται ελληνική φωνή, παντού όπου παλμός ελληνικός, όπου δροσοβόλημα ελληνικής πνοής, θα ενώσουμε τη φωνή μας, ψάλλοντας μαζί το πιστεύω της θρησκείας των Ελλήνων, σαν παιάνα του Αισχύλου, σαν θούριος του Ρήγα, τον ύμνο του Σολωμού "και σαν πρώτ' ανδρειωμένη, χείρε, ω χείρε ελευθεριά".

Ελληνες θάρρος, πίστη, αγώνα. Ζήτω η Ένωση".